

Podobenství o rozsévачovi

Původ materiálu

Elen Plzáková

Pořadí v lekci

27

Téma

Ježíšovo slovo do nás zasévá zrnka naděje.

Čekáme, že Kristus přijde znovu.

Cíle

Děti si uvědomí, že slovo je silné, že Boží slovo o naději nás ovlivňuje v každé malé věci.

Úloha se zabývá silou slova, i použité metody jsou proto postaveny na slovech.

Pro učitele

Biblické texty

Mt 13,3–9.18–23 (par. Mk 4,1–9; L 8,4–8);

Iz 6,10; Ž 130,5

Poznámky k příběhu

(V úvodovkách jsou citace z výkladu Jiřího Mrázka, Evangelium podle Matouše.)

- „Zvěstování Božího království a jeho rozdílná recepce jsou zde přirovnány k setbě.“ Pro tuto úlohu podržme význam podobenství v tom, že jde o slova naděje vysílaná k nám.
- Při setí se stává, že některá zrna nepřijdou do země, kde by mohla dobře růst. „Setba tím neztrácí smysl.“ Přirovnání ke zvěstování slova tím zdůrazní velkorysost Rozséváče — rozsévá slovo i těm, kteří se nejeví předem jako vděční příjemci.
- Pole a různé možnosti půdy na něm můžeme chápat jako jednotlivé lidi, ale také jako jednoho člověka a různé situace, kdy někdy je schopen slovo o naději přijmout, někdy ho odmítá, někdy zapomene.

- Neřeší se počasí a jiné zemědělské náležitosti: okolnosti zvěstování, nějaké objektivní omluvy, proč nemůže být slovo přijato, nejsou pro podobenství podstatné.
- Výjimečné je podobenství v tom, že má výklad přímo v evangeliu. Ježíš tím odpovídá na otázku učedníků z v. 10 — Proč mluvíš v podobenstvích?
- *Cesta*: Srdce toho lidu obal tukem, zacpi mu uši, zalep mu oči, aby očima neviděl, ušima neslyšel, srdcem nepochopil, neobrátil se a nebyl uzdraven. (Iz 6,10)
- *Skála*: S radostí přijímá může znamenat, že má představu, jak má slovo naděje vypadat a pokud se shoduje s jeho představou, má radost, potom rostlina jeho naděje uschne. „Přijímají křesťanství (jenom) jako radost“, jako zábavné zpestření. Slovo naděje je základ, ne kulturní nadstandard či náboženská potřeba.
- *Trní*: „Nemusí to být jen touha po bohatství, ale spíše všechno, co se člověku zdá strašlivě důležité a nezbytné (a neuvědomuje si, jak je to často až směšně dobově podmíněno).“
- Jsou uvedeny tři možnosti toho, jak bývá vyseté zrno zničeno, ale důraz je na výnosu — ten je výborný, mnohonásobný. I 30x víc je dobrý výsledek. Pokud pochopíme podobenství jako posílání slov o naději, je pro nás sdělení úrody velmi povzbuzující — máme šanci kultivovat neúrodné části pole v sobě.

K liturgickému období: viz lekce 26 a navíc:

Zjevení se týká oné zvláštní události, která nám daruje určitou představu, díky níž se všechny události osobního a společného života stávají srozumitelnými. (R. Niebuhr)

V našem případě jde o představu naděje, která proniká všemi oblastmi našeho života a nutně ovlivňuje naše postoje, řešení apod.

Úskalí

(Viz Úskalí v předchozí úloze ?. 26, první bod.)

Dohledatelné aktivity k tomuto podobenství dělají dojem, že ze tří čtvrtin vyšlo setí naprázdno — tři zrnka zničena, jedno roste. Ale to není ani obsahem podobenství, ani se to neděje při reálném setí. Drtivá většina se ujme. Tento důraz podržet je důležité. Pak je podobenství velmi nadějně. Jestliže použijete jakoukoli výtvarnou aktivitu (na internetu je toho záplava), nedělte pole na čtvrtiny.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu: vyprávění z novozákonních evangelií*. Benešov: Eman, 2011.

Linden, Nico ter: *Povídá se...: podle Marka a podle Matouše*. Benešov: Eman, 2009.

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011.

Mrázek, Jiří: *Lukášovská podobenství*. Jihlava: Mlýn, 2007.

Gruber, Jiří: *Otázky a odpovědi: evangelický katechismus pro mládež i dospělé, skupiny i jednotlivce*. Praha: Pro Synodní radu Českobratrské církve evangelické vydal Kalich, 2004; sešit B, oddíl 30 „Výhled a naděje“ — jak je ovlivněn nadějí tento život

Sláma, Petr: *Jak vyluzovat na Bibli Slovo Boží* Dostupné z <http://goo.gl/iBHCzl>

Bureš, Jiří: *Podobenství o rozsévání* Dostupné z <http://goo.gl/fGGA7k>

<http://markstoons.blogspot.cz> — obrázky k podobenství

<http://goo.gl/6KFZ7j> — animovaný film, spíše jako vtip

<http://goo.gl/R0lL6l> — obrazy Rozséváč, Vincent van Gogh

Pracovní listy:

<http://goo.gl/6Cdtp5> — pracovní list Zdeňka Šorma na katechetickém webu

Balcar, David — Gallus, Petr — Férová, Lydie — Šorm, Zdeněk: *Dvakrát m??, jednou v??: pr? vodce sv?tem víry pro náctileté: pracovní listy ke katechezi*. Praha: Českobratrská církev evangelická 2012; oddíl Ježíš, str. 4

Gruber, Jiří: *Otázky a odpovědi: evangelický katechismus pro mládež i dospělé, skupiny i jednotlivce*. Praha: Pro Synodní radu Českobratrské církve evangelické vydal Kalich, 2004; sešit A, oddíl 30 „Výhled a naděje“ — otázky týkající se spíše výhledu k novému věku.

Hry se slovy:

Zapletal, Miloš: *Velká encyklopedie her 2*. Praha: Leprez, 1996.

<http://hrysdetmi.euweb.cz>; www.kam-na-vylet.cz/tabor-seznam-se-slovy.html

Pro děti

Pro předškolní děti

Hra na polévku (podle knihy *Školka plná zábavy*, Portál 1996) — slovo určuje činnost, je spouštěčem, ovlivňuje člověka: „dělám to, co bylo řečeno“.

Posad'te se do kroužku, doprostřed dejte velký hrnec a vařečku a postarejte se o možnosti donášených předmětů — viz níže. Uvaříme si zázračnou polévku. Naučím vás, jak se to dělá.

Říkanka:

Zapni sporák (*Spojte palec s ukazovákem a oto'te knoflíkem.*)

Nalej vodu (*Předstírejte nalévání vody.*)

Pepř nám namel (*Dejte p'sti na sebe a kruhovými pohyby jimi t'ete o sebe.*)

A sůl přidej (*T'epťe „slánkou“ — rukou sev'enou v p'st.*)

Potom míchej dokola (*D'lejte kruhové pohyby rukou.*)

Už je horká docela (*Pofoukejte si ruku.*)

Uvaříme polévku veselou, do ní bychom měli dát červené věci.

Pošlete děti, aby našly v místnosti cokoliv alespoň zčásti červeného. Děti se vrátí do kroužku, každé dá věc do hrnce a zamíchá vařečkou.

Dávejte jim vařečkou jako ochutnat.

Jaká je polévka? Je dobrá? Je veselá? Jste po ní veselí? Chtěly byste ochutnat jinou polévku?

Zopakujte, kolikrát to bude děti bavit. Děti se postupně naučí říkanku s vámi. Polévky mohou být např. skákavá, štěkavá, kolébavá, zpívací, točivá, spací, lehavá, sedavá... Přísady obměňujte buď podle barev, nebo kvality — tvrdé, měkké, malé, kulaté — podle fantazie a možností místnosti. Skončit byste měli nějakou klidnou variantou polévky.

Nebo: Postupně dávejte dětem jednoduché pokyny Vstaň, sedni si, dones pastelky, pohlad' souseda, atp.

Po zklidnění: Všimli jste si, co se stane, když řeknu: doneste něco červeného nebo vstaňte? Uděláte to. Kdybyste třeba řekli vy mně, abych vám donesla šťávu, tak to taky udělám. Většinou to tak je. Ne vždycky. Třeba maminka vám řekne — uklid' hračky a vy to někdy uděláte a někdy se vám nechce. Nebo když poprosíte maminku o bonbon, tak vám ho někdy dá a někdy řekne, že bude oběd, tak žádný bonbon. Říkáme si slova a někdy je posloucháme a někdy ne. Někdy se nám nechce je poslouchat a někdy to nejde. Ale většinou je slyšíme a něco podle nich uděláme. Slova jsou silná.

Pán Ježíš také říkal lidem slova. I nám je říká, čteme je v Bibli. Říkal krásná slova a vždycky hodně dobře lidem poradil, co mají dělat. Ale je to stejné, někdy ta slova neposloucháme, buď že nechceme nebo nám to nejde. Někdy je zase posloucháme hodně dobře. Je o tom příběh, a aby to všichni dobře pochopili, Pán Ježíš jim řekl, že slova jsou jako zrnka, semínka, která seje někdo do země. My jsme ta země a semínka jsou ta slova. Je o tom písnička. Naučím vás ji. (*Bu? tob? sláva: 59 — Rozséva?*)

Můžete dětem píseň „zdramatizovat“, mohou ukazovat podobně jako v říkance o polévce. Přizpůsobte to průběhu setkání, jestli byla výrazná hra na polévku, jenom zpívejte, jestli jste úvod volili klidnější, teď můžete děti rozpohybovat.

Modlitba:

Pánu Bohu také říkáme slova. A to je modlitba. Vyzvěte děti, ať vám samy řeknou, za co by chtěly poděkovat, co se jim stalo dobrého nebo z čeho měly radost a složte z jejich námětů modlitbu. Můžete zvolit formu přímlyvy — za koho by chtěly poprosit.

Přesah

Do klidné části můžete ještě vložit:

1. Slova jsou silná tak, že i když někomu něco přejeme, tak je to důležité. Co kdybyste teď řekli, co přejete jeden druhému?
2. Vyprávění o tom, co nás potkalo, to jsou také důležitá slova. Vyprávějte, co jste dělali včera; ve školce; kde jste byli na výletě; na co se těšíte...

Pro mladší školní děti

Vyprávění s užitím obrázků, konkrétně ze stránky <http://markstoons.blogspot.cz>.

Máme tady malý příběh od Ježíše o poli. K čemu je dobré pole?

(Co je na něm — jak se to tam dostane — jak se o to člověk stará — jak se o to stará Bůh — jak se to dostane odtamtud — proč to člověk dělá — srovnat se zahradou či květináčem, aby děti pochopily, že už také někdy dělaly podobnou činnost.)

Na pole šel člověk zasít semena. Ježíš mu říká rozsévač. Tenkrát rozhodně neměli traktor nebo secí stroj, dělali to rukama. Rozsévač to uměl, dělal to každý rok.

Obr. 1 — šlo mu to od ruky

(Možno p?ídat popis rozséva?ova vybavení — nádoba ?i kus látky zav?šený na krku se zásobou setby, pravidelný krok, rytmické házení.)

Musel mít pole připravené a starat se o to, co tam mělo vyrůst. Můžeme si představit, že to třeba byla pšenice.

(K ?emu je pšenici dobrá.)

Rosévač potřeboval, aby pšenice vyrostlo co nejvíc, protože na leccos dobrého ji bude potřebovat. Z toho, co mu vyroste, bude možná jídlo pro něj a celou jeho rodinu na celý rok.

Když ta zrnka nasele, musel je potom něčím zahrnout, hráběmi nebo něčím větším, co tahalo nějaké zvíře, třeba osel nebo kráva, kdyby měl to pole hodně veliké.

Přes to pole vedla cesta, protože se muselo někudy chodit, aby se nepošlapalo obilí. Cesta je ušlapaná, takže tvrdá. Zrnko, které spadlo na ušlapanou cestu, rozsévač nezahrnul, ani to na tvrdé cestě nešlo. Zrnko tak nemělo svůj pelíšek v zemi, aby tam mohlo začít růst. Než o tom vůbec začalo přemýšlet, přiletěli ptáci. Ti taky dobře věděli, že se na jaře seje obilí a že se to obilí dá dobře sezobat. Zrnka na cestě, ta tam byla zrovna jako nachystaná pro ně. Takže z těchhle zrněk nebude nic jiného než ptačí svačina.

Obr. 2 — agresivní pták

Na některých místech bylo pole horší, bylo na něm jenom málo země. Půda byla kamenitá, i když to kamení nebylo vidět, bylo pod zemí. Rostlinky tam sice vyrostou, ale nemohou udělat dlouhé kořínky, protože na skále růst neumí. Taky málo země drží málo vody, a když vysvitne slunce, hned to vyschne a malé rostlinky uschnou.

Obr. 3 — žíznivá rostlina

Taky se stalo, že na poli v některých místech vyrostl plevel. Sice pole bylo zorané, jenomže trní je potvora a udrží se tam i přes všechno orání. Roste hrozně rychle, rychleji než pšenice

a malé pšeničné rostlinky udusí. Sebere jim místo, vodu a nakonec i vzduch.

Obr. 4 — dračí trní

Tohle všechno se mohlo stát a to ten rozsévač věděl. Taký věděl, že na tom poli je spousta dobré země a v té úrodné půdě se bude malým rostlinkám dobře dařit. Porostou. Bude na ně svítit slunce a bude jim hezky teplo. Bude na ně pršet a budou mít co pít. Rozsévač se těšil, že z jednoho zrnka, které tam hodil, vyroste rostlina, která bude mít spoustu nových zrníček. A bude toho desetkrát víc, než tam zasel. Nebo možná šedesátkrát. Nebo aspoň třicetkrát, to je taky dobré.

Obr. 5 — úrodná rostlina

Ale něco přece napadá na cestu, něco na skálu, něco do trní, takže musíme něco odečíst.

Má se ten rozsévač děsit, že mu nic nevyroste, nebo se má těšit na krásnou úrodu?

Když si představíte to pole, myslíte, že většina zrněk spadne do úrodné půdy, nebo na místa, kde uschne?

Každý rozsévač se o semínka zasetá na poli (zahradě, květináči) stará. I když některá pole zase tak moc úrodná nejsou, tak přece většina zrníček najde místo, kde se jim podaří vyrůst.

Ježíš učedníkům vysvětlil, co podobenství o poli a rozsévači znamená. Řekl, že ta zrníčka jsou jako slova, která on nám říká a my jsme ta půda, protože něco slyšíme, to je jako když zrno vyrostе v úrodné zemi, a něco neslyšíme, to je jako když to zrno uschne a nic z něj není. Míváme dlouhé vedení a zapomínáme a máme moc starostí, abychom na to slovo mysleli. Ale přesto někdy přijde úroda — vzpomeneme si ve správnou chvíli a poslechneme jeho slovo a porozumíme mu.

Co říkal, co jsou ta zrnka? Mějte rádi Pána Boha. Věřte, že on vás má také rád a ničeho se nebojte. Mějte rádi jeden druhého. Mějte radost. Potom všechno zvládnete dobře.

Přesah

Jakákoli hra, kde důležitou roli hrají slova (Čáp ztratil čepičku; vedoucí vypráví příběh a na domluvené slovo mají děti něco udělat, např. na „červená“ udělají dřep, apod; vymyslet co nejvíce slov od daného písmene....)

<http://blogs.christianpost.com/videos/parable-of-the-sower-14389> — animovaný film, spíše jako vtip.

Pro starší školní děti

Cokoli zkra?te ?i p?esko?te. Slovo je tam mnoho, úloha po?ítá s vaším výb?rem.

Přečtete s dětmi podobenství o rozsévači i s jeho evangelijním výkladem z Bible nebo v knize Král na oslu, str. 90.

Obraz tohoto podobenství nám říká něco o tom, jak lidé přijímají Ježíšova slova. Nestačí uslyšet, ale také porozumět. Ale ani to nestačí. Že rostlina naděje v nás vyrostе, znamená, že nás to nějak ovlivní.

Problém nepřijetí

Jak byste vysvětlení podobenství chápali v současném světě? Zkuste uvést konkrétní příklady, proč dnes lidé neslyší a nepřijímají křesťanství. Proč člověk neslyší slova o naději? Přestavte si sebe jako různá místa pole, různé druhy půdy. Co vidíte za těmi obrazy nevyklíčených neb uschlých semen? Proč my sami někdy neslyšíme slova o naději, proč nám nepomohou?

Jak ovlivňuje slovo člověka

Zkusíme si uvést příklady situací, na kterých je jasné, že vyslovené slovo má na člověka vliv. V každé situaci jsou dvě možnosti reakcí — slovo, vždycky si řekneme, co to s člověkem, který má problém, udělá. Všimněte si s dětmi zvláště toho, že v dané situaci se nic nezměnilo, ale člověk — po vyřčených slovech — ji může vidět jinak, může se cítit naprosto odlišně.

- Dítě přinese špatnou známku, rodiče se mohou zlobit a vyčítat, nebo rodiče mohou nabídnout pomoc s učením, vlastně připomenout, že je možné napravit to.
- Dítě zjistí večer před odevzdáním projektu ve škole, že všechny podklady si tam zapomnělo a nemůže projekt do termínu dodělat. Rodiče láteří, sourozenci se posmívají, nebo mu někdo z nich navrhne, že je možné jít za učitelem a zkusit se s ním domluvit.
- Maminka se v porodnici dozví, že její dítě bude celoživotně nemocné. Doktor jí to suše a stručně oznámí i s číslem diagnózy s tím, že se nedá nic dělat. Nebo jí doktor věnuje dost času, vysvětlí, jak bude muset o dítě pečovat, dá jí kontakty na organizace, které jí mohou pomáhat, a sám jí nabídne, že se na něj může obrátit, když bude potřebovat.

Nakonec jí řekne, že to je její dítě a že ho bude mít vždycky ráda.

- Oznámení o úmrtí blízkého člověka může proběhnout takto: Nováková? Jo, ta dneska ráno umřela. Nebo takto: Paní Nováková, musím vám říct, že vaše maminka dnes ráno zemřela. Je mi to líto, vím, jak jste ji měla ráda a jak jste se o ni starala.
- Víte, co je pomluva a co udělá se společenstvím lidí, jak může ublížit?
- Všimli jste si, jak důležité je v některých situacích vážně vyřčené „To bude dobrý“? Zažili jste to?

Biblická svědectví o síle Božího slova

Můžete rozdat verše dětem, aby je přečetly, případně je nechte verše komentovat a nejasnosti vysvětlíte.

V Bibli se také píše dost o tom, jak je důležité slovo naděje, jak je důležité, když se lidé podpoří slovem:

- *„lov?k má radost, když m?že dát odpov??, jak je dobré slovo v pravý ?as! (Př 15,23)*
- *Vaše slovo a? je vždy laskavé a ur?ité; a? víte, jak ke komu promluvit. (Kol 4,6)*

Stejně nás mohou ovlivňovat slova, která jsou v Bibli zapsána jako Boží slova. Možná nás mohou ovlivňovat ještě víc nebo jinak, hlouběji. Přece Bůh tvoří slovem (Gn 1), může stvořit pro nás novou odvahu, víru, nové řešení, novu naději. Poslechněte si některá svědectví o tom:

- *V Boha, jehož slovo chválím, v Hospodina, jehož slovo chválím, v Boha doufám, nebojím se, co mi m?že ud?lat ?lov?k? (Ž 56,11–12)*
- *Skládám nad?ji v Hospodina, má duše v n?ho nad?ji skládá, ?ekám na jeho slovo. (Ž 130,5)*
- *Tráva usychá, kv?t vadne, ale slovo Boha našeho je stálé nav?ky. (Iz 40,8)*
- *Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nenavráť se ke mn? s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárn?, k ?emu jsem je poslal. (Iz 55,11)*
- *Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod mou st?echu; ale ?ekni jen slovo, a m?j sluha bude uzdraven. (Mt 8,8)*

Které z těchto biblických slov vás nejvíc oslovilo?

Který z veršů vám byl blízký?

Hra se slovem naděje

Začali jsme podobenstvím o rozséváči. To, co nám Ježíš říká, je jako zrnka, která rozséváč rozhazuje do země. Zrnka jsou slova o naději. Pojd'te slovo naděje „ochutnat“. Hra je pocitová, každý říká, jak slovo cítí, velmi překvapivé vždy je, jak odlišně to může cítit druhý člověk. Chcete-li, můžete zapisovat, je pak výraznější přehled o rozptylu, který skupina slovu dá. Každý řekne:

- *jakou mu připomíná barvu*
- *jaké je na omak*
- *jaký zvuk by k němu patřil*
- *jakou má chuť*
- *jak voní*

Ježíšova slova o naději

Myslím, že teď máte o tom, co je naděje, mnohem lepší představu. Jestli člověk žije s nadějí nebo ne, to se projeví na každém jeho dni, na tom, jak věci vnímá, jak řeší problémy, jak jedná s lidmi, jak vidí sám sebe. Některá slova o naději si přečteme, jsou buď Ježíšova, nebo o něm (*opět mohou říst děti — postarejte se, aby verše zazněly výrazně*):

Přiblížilo se k vám království Boží. (L 10,9)

Neboj se, jen věř! (Mk5,36)

Proste a dostanete, aby vaše radost byla plná. (J 16,24)

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. (1Kor 1,3)

Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. (L 2,10)

Tohle je to, co do nás Ježíš jakoby zasévá. My jsme půda, kde se to může ujmout.

Přesah:

- pracovní list k podobenství z Dvakrát měř, jednou věř, oddíl Ježíš, str. 4;
- jakákoli slovní hra;
- prohlédněte si s dětmi obrazy Vincenta van Gogha — *Rosévá*? (viz *Odkazy*).

Liturgie

Písně

Bud' tobě sláva: 59 — *Rozséva?*

Svítá: 91 — *Druhej dech*; 120 — *Jednou budem dál*; 134 — *Jsme sv?ta ob?ané hrdí*; 286 — *Rok za rokem*; 309 — *Stál jsem u hrobu*; 338 — *Tob?, Pane, dík*

Evangelický zpěvník: 615 — *B?h první slovo má*; 623 — *D?v??uj se v Pána*

K nedělím po Zjevení Páně možno začínat NŠ první slokou písně „Kristus je má síla“ (648)

Biblický text k zapamatování

Skládám nad?ji v Hospodina, má duše v n?ho nad?ji skládá, ?ekám na jeho slovo. (Ž 130,5)

Modlitba

Milý Bože, dnes jsme se dov?d?li, že nám stále ?íkáš krásná slova o nad?ji. Prosíme, dej, abychom je slyšeli a rozum?li jim a dokázali se z nich radovat. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 13,3–9](#)

[Matouš 13,18–23](#)

[Marek 4,1–9](#)

[Lukáš 8,4–8](#)